

Univerzalna temeljna norma prava*

Petja Mihelič

POVZETEK

V znanstvenem prispevku smo raziskali nov metafizični vidik pravne znanosti. Prednost teorije univerzalne temeljne norme pred teorijo klasičnega ali modernega naravnega prava je njena popolna jasnost in njena plastična pojavnost. Univerzalna temeljna norma ni nekaj, kar bi morali šele odkrivati s pomočjo razuma in narave, kot v primeru teorije naravnega prava, niti ni nekaj, kar bi morali šele postaviti in utemeljiti, kot v primeru pozitivističnih teorij. Ljudem je bilo naravno pravo sicer vedno dostopno, a ga pozitivistično naravnana miselnost, ki zahteva empirične dokaze, ni bila pripravljena sprejeti in uveljaviti v pozitivnem pravu. Na table napisano, tako rekoč kodificirano naravno pravo bi moralo zadostovati – pa ni, bil pa je ogromen korak naprej in Avtor naravnega prava še ni izrekel zadnje besede. Z učlovečenjem Božjega Sina je naravno pravo, od začetkov sveta zapisano v naravo stvarstva in razum ljudi, postalo naenkrat dostopno vsem čutom človeške osebe, ne samo razumu.¹ To je edinstvena novost v zgodovini človeštva: Kristus, inkarnirano naravno pravo, dostopno tudi empiričnim metodam *ratia*², prinaša odgovore na temeljna vprašanja pozitivnega prava. Upravičeno ga imenujemo univerzalna temeljna norma prava. »Ljudje lahko zaradi naravne luči razuma, ki je soudeležba pri božji Luči, preiskujejo umljivi red vesolja, da bi v njem odkrili izraz Stvarnikove modrosti, lepote in dobrote. Izhajajoč iz tega spoznanja, se lahko vključijo v ta red s

* Prispevek je bil pripravljen v okviru doktorske naloge z naslovom Univerzalna temeljna norma prava.

¹ »On pa jim je rekel: »Če ne vidim na njegovih rokah rane od žebeljev in ne vtaknem prsta v rane od žebeljev in ne položim roke v njegovo stran, nikakor ne bom veroval.« SP, 2002, Jn 20,25.

² »Potem je rekel Tomažu: »Položi svoj prst sem in poglej moje roke! Daj svojo roko in jo položi v mojo stran in ne bodi neveren, ampak veren.« Id, Jn 20,27.

svojim moralnim delovanjem. Zaradi globljega vpogleda v Božji načrt, katerega predigra je stvariteljsko dejanje, Sveto pismo uči vernike, da je bil ta svet ustvarjen v Logosu, po njem in zanj, Božji Besedi, ljubljenu Očetovem Sinu, neustvarjeni Modrosti, in da ima svet v njem življenje in bivanje. Sin je dejansko »podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem (en auto) je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari [...]. Vse je bilo ustvarjeno po njem (di'auton) in zanj (eis auton). On je obstajal pred vsemi stvarmi in v njem (en auto) je utemeljeno vse« (1 Kol 1,15-17).³

Ključne besede: naravno pravo, etika, bit, najstvo, relativizem, pozitivizem, objektivnost

Universal Fundamental Norm of Law

ABSTRACT

Chronology of the higher law theory begins with the creation of the universe. At the time of the creation God placed all necessary (biological and moral) laws in nature and later in first human beings – Adam and Eve. They were given explicit command that some laws are not to be tampered with. Influenced by the Devil, they broke Gods command and were expelled from Paradise to labor and die as sanction for disobeying Gods law. This sanction also became the fate of all their descendants – whole human race. First codification of natural norms came with Ten Commandments Tablets. Natural law was thus made known to Jews and Gentiles, but this was not enough to deliver the mankind. Only when it became flesh and blood with the incarnation of the Son of God it. Natural law was made perfect with the incarnation of the ideal model of Law.⁴ It became accessible for man's ratio and his empirical methods when Christ said to Thomas: "Put your finger here and look at my hands! Put your hand into my side."⁵ Christ is universal fundamental norm of law and only in Him can key legal questions be answered in complete truthfulness and righteousness.

³ Mednarodna teološka komisija, 2010, str. 103.

⁴ Romans 10,4.

⁵ John 20,27.

Keywords: natural law, ethics, Ought, Being, relativism, positivism, objectivity

1. Uvod

Univerzalna temeljna norma prava (UTNP) je bistvo prava in objektivno merilo legitimnosti. UTNP mora imeti predvsem dve lastnosti: univerzalnost in absolutno avtoriteto. Iz dejstva, da si vsi ljudje delimo isto človeško naravo, sledi, da smo vsi ljudje enako-pravni in imamo enake temeljne in neodtujljive pravice, pa tudi dolžnosti. Te pravice in dolžnosti izhajajo iz UTNP, ki je te pravice in dolžnosti postavila za vse čase in vse ljudi. Vse pravne norme, ki zadevajo ključna ontološka in etična vprašanja prava, izhajajo iz UTNP. Ta vprašanja zaradi svoje absolutne narave ne morejo biti predmet relativne obravnave in aplikacije. Njihova veljava je univerzalna v času in prostoru. Absolutna avtoriteta po svoji etimološki definiciji pomeni »odvezano avtorstvo«. In če gremo še bolj v bistvo: bit in najstvo sta eno. Ergo, UTNP ni samo stvarnik temeljnega (naravnega) prava, ampak je ideal prava samega. Tukaj ne govorimo o pozitivnem pravu, marveč o pravu v najvišjem pomenu besede, v katerem pozitivno pravo išče in najde svojo legitimnost. Univerzalna temeljna norma prava v sebi združuje vse tri veje oblasti: zakonodajno, izvršilno in sodno; zato mora vsakokratna človeška oblast upoštevati, da ni sama zadnji avtor, izvršitelj in sodnik, ampak le zastopnik in sodelavec UTNP. Človekove pravice imajo temeljno in neodtujljivo naravo zato, ker izhajajo iz absolutne narave človekovega dostojanstva; le-to pa ima absolutno naravo zato, ker temelji na človekovi bogopodobnosti⁶ – ima torej absolutni temelj. Bog je sebe in naravnopravno pravičnost v polnosti razodel v osebi Jezusa Kristusa. Njega imenujemo UTNP in zato so človekove pravice zavarovane z močjo absolutnega in ne zgolj pozitivnega prava. UTNP (absolutni temelj) → človekova bogopodobnost → človekovo dostojanstvo → (temeljne in neodtujljive) človekove pravice.

V prispevku bomo pokazali na univerzalni (vesoljni, za vse ljudi) in temeljni izvor naravnopravnih norm ter celoten naravnopravni in pravosodni sistem, ki je na tem temelju zgrajen, z vsem, kar pravnemu sistemu pritiče.⁷ Ker trdimo, da je pozitivno pravni

⁶ »Bog je rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost!«.« Id, 1 Mz 1,26.

⁷ Za globalni svet pluralizma in medverskega dialoga se zastavljata ključni vprašanji »Kako Kristusa

sistem (de lege ferenda) časna različica naravnopravnega sistema, hočemo pokazati na njune skupne točke. Akvinski in Finnis sta dala poudarek na subjektivnem razumevanju (razlagi) naravnega prava, teorija UTPN pa poudarja objektivno in oblastno-sistemsko razlago s strani pristojne ustanove. Formalni naravnopravni viri UTPN naslavljajo in so normativni za vse človeštvo, medtem ko kanonsko pravo normira notranje sakralno in družbeno življenje Katoliške cerkve in njenih članov in torej ni normativno za ne-katoličane. Teorija UTPN je po svoji definiciji aplikativna na vseh družbenih področjih, kjer so pod vprašajem temeljna vprašanja človekove nravnosti.

Pravna organizacija človeške družbe zahteva objektivnost in zato jo pravo tudi neprestano išče. Išče pa jo na različnih koncih od naravnih zakonov do pozitivnega prava in do uporabe različnih racionalnih metod, ki naj bi privedle do čim večje objektivnosti v pravu. In kakršna koli raven objektivnosti je že bila dosežena, vedno je moralo pravo z njo nasloviti in reševati vprašanja urejanja odnosov družbene resničnosti. Četudi je ves svet pod nevidno oblastjo naravnopravnega reda, pa so nekatera vprašanja vendarle bolj tehnične in dispozitivne narave in tako pravilno v pristojnosti subjektivnega preudarka človeškega zakonodajalca. Takšnega preudarka je pravni strokovnjak, pa tudi vsak razumen človek, povsem zmožen. Obstajajo pa druga vprašanja nravnosti, na katera pa že obstaja odgovor v obliki kogentnih naravnopravnih zakonov, ki podajajo oblastno in brezprizivno sodbo.

2. Stopnje razodetje UTPN

2.1. Priprava na javno razodetje

Modrostna izročila v kulturah in religijah od začetka sveta so odsev Božje modrosti, navzoče v človeških srcih. Čeprav se zaradi časovne, kulturne in zemljepisne oddaljenosti med seboj

univerzalizirati, a se hkrati izogniti netoleranci do drugih religij?» in »Kako naj bo krščansko Sveto pismo formalni naravnopravni vir za muslimana in obratno – Koran za kristjana?« Razlika je v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in drugih mednarodnopravnih dokumentih, ki prepovedujejo vsakršno nestrpnost in diskriminacijo na podlagi verskega ali drugih prepričanj. Obstaja pa tudi svoboda znanosti in akademska svoboda (academic freedom). Vsaka naravnopravna teorija, pozitivistična teorija, versko prepričanje ali politična ideologija je prepričana v lastno objektivnost in univerzalnost. In vsako teorijo se da zlorabiti za kršenje človekovih pravic, ali pa tudi ne.

tudi razlikujejo, si tudi delijo prepričanje, da so poglobitne etične norme obče veljavne za vsa ljudstva sveta. Izročila te etične norme tudi razumejo kot samo zahtevo človekove narave in le njihovo spoštovanje človeka uskladi z metafizičnim redom, ki je prisoten v vsem stvarstvu in katerega je vsak sposoben razbrati.⁸ Vse ljudi namreč družijo isti izvor in isti cilj, ki je Bog. Njegova dobrota in njegova previdnost zato zaobjema vse ljudi – do končnega poenotenja izvoljenih v svetem mestu. Samo v krščanstvu je Bog razodel sebe in svojo pravičnost, zato druga verstva še vedno iščejo neznanega Boga »v sencah in podobah«, ki pa je vendarle blizu, saj je začetnik vsega življenja. Cerkev v drugih verstvih ceni vse dobro in resnično »kot pripravo na evangelij in kot dar tistega, ki razsvetljuje vsakega človeka, da bi končno imeli življenje«. »V prejšnjih časih je dopuščal, da je vsak narod hodil svoja pota. In vendar ob tem sebe ni pustil brez pričevanja, saj vam je izkazoval dobrote: z neba je pošiljal deževje in rodovitne čase, dajal vam je hrano in vam srca napolnjeval z veseljem.«⁹ »V teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu. Njega je postavil za dediča vsega in po njem je tudi ustvaril svetove.«¹⁰ Bog, ki je stvarnik vsega obstoječega, ve, da ima poleg Izraelcev še druge narode: »Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir.«

Nekateri ljudje pa so, »prevarani od hudobnega duha«, zamenjali Božjo resnico z lažjo in začeli služiti stvari, namesto Stvarniku. Zaradi greha so se »razkropili in zablodili«, »živijo in umirajo brez Boga« in so tako v nevarnosti končnega pogubljenja.¹¹ Bog Oče zato kliče vse človeštvo v Cerkev, katero je ustanovil njegov edinorojeni Sin, tam bodo našli enotnost in svoje odrešenje. Kajti Cerkev je z Bogom »spravljeni svet« in je Noetova ladja, ki nas rešuje vesoljne kataklizme.¹² Z nekrščanskimi verstvi je torej Cerkev povezana z istim izvorom, z istim ciljem,¹³ nenazadnje pa tudi z istim sredstvom, ki ga je Bog namenil človeštvu, to je Jezus Kristus, kajti »pod nebom ljudem ni dano nobeno drugo ime, po katerem

⁸ Mednarodna teološka komisija, 2010, str. 15–16.

⁹ SP, Apd 14,16–17.

¹⁰ Id, Heb 1,2.

¹¹ Id, 2 Kor 4,3–4; 1 Tim 6,20.

¹² SP, 1 Pt 3, 20–21.

¹³ KKC, § 842–845.

naj bi se mi rešili». ¹⁴ Vsemogočni more, po samo njemu znanih (skrivnostnih) poteh, ljudi pritegniti in privedi k veri, »brez katere ni mogoče biti Bogu všeč«. ¹⁵ Obstajajo namreč ljudje, ki iščejo Boga z iskrenim srcem in hočejo živeti po njegovih zakonih; »ti dokazujejo, da je delo postave zapisano v njihovih srcih: o tem pričuje tudi njihova vest in misli, ki se medsebojno obtožujejo ali pa zagovarjajo«. ¹⁶ KKC označuje te ljudi kot tiste, »ki brez svoje krivde ne poznajo Kristusa in njegove Cerkve«. ¹⁷

Pri cerkvenih očetih pogosto naletimo na trditev, ki je prisotna v dvatisočletni zgodovini Cerkve, da »zunaj Cerkve ni zveličanja«. Ta trditev v pozitivni obliki izpoveduje, da »celotno odrešenje in zveličanje prihaja od Kristusa-glave po Cerkvi, ki je njegovo telo«. Cerkevni zbor, oprt na Sveto pismo in izročilo uči, da je ta potujoča Cerkev potrebna za zveličanje. Srednik in pot zveličanja je namreč samo Kristus, navzoč v svojem telesu, ki je Cerkev. Ko je On sam z izrecnimi besedami zabičeval potrebnost vere in krsta, je hkrati potrdil potrebnost Cerkve, v katero stopajo ljudje s krstom kakor skozi vrata. Zato se ne bi mogli zveličati tisti ljudje, ki vedo, da je Bog po Jezusu Kristusu ustanovil Katoliško cerkev kot potrebno za zveličanje, pa bi vendarle ne hoteli vanjo vstopiti ali v njej vztrajati.«

Čeprav je Bog človeku naravno pravo zapisal v srce in je potemtakem slehernik zmožen živeti skladno z Božjo voljo, pa Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali preko spoznanja resnice; ¹⁸ odrešenje in zveličanje je namreč v Resnici. Cerkev, kateri je Bog zaupal resnico, da jo predoča svetu, mora zato iskrenega iskalca Boga in njegove pravičnosti srečati na pol poti. Ker pa je resnica tudi univerzalna, je univerzalna (vesoljna, katoliška) tudi Cerkev in v tem smislu misijonarska. Po Božjem načrtu je Cerkev človeštvu izročena kot »vesoljni zakrament odrešenja« v skladu z naročilom svojega ustanovitelja: »Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence. Krščajte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.« ¹⁹ »In ta evangelij kraljestva bo oznanjen po vsem svetu v pričevanje vsem narodom, in takrat bo prišel konec.« To oznanjevanje

¹⁴ SP, Apd 4,12.

¹⁵ Id, Heb 11,6.

¹⁶ Id, Rim 2,15.

¹⁷ KKC, § 847.

¹⁸ SP, 1 Tim 2,4.

¹⁹ Id, Mt 28,19–20.

evangelija oziroma misijonsko poslanstvo Cerkve torej izhaja iz Božje volje po razodetju resnice vsem ljudem, za katere hoče, da bi živeli v Resnici in ne nasledili različnim človeškim naukom, ki vodijo v pogubo. Bog hoče, da ljudje spoznajo svoj resnični izvor, hoče tudi, da ljudje živijo v skladu z normami Božjega kraljestva, in hoče, da spoznajo in dosežejo svoj resnični cilj, ki je On sam. Kako pomembno je spoznanje Resnice in življenje v njej, dokazujejo tudi Kristusove besede: »Kdor bo sprejel vero in bo krščen, bo rešen, kdor pa ne bo sprejel vere, bo obsojen.«²⁰

2.2. Animistične religije

Naravno pravo korenini v najzgodnejših religioznih predstavah človeštva. V animistični religiji, ki se pojavi na najnižji stopnji kulturno-civilizacijskega razvoja, ljudje verjamejo, da imajo drevesa, kamenje, reke, hribi in zvezde na nebu lastno dušo, razum in občutke. Celo več, posedujejo tudi nadčloveške moči, zato jim moramo ljudje izražati dolžno spoštovanje, da teh moči ne bi obrnili proti nam. Že v davnini človeštva človek tako pričuje za obstoj naravnega prava: žito raste zato, ker je »duh žita« zadovoljen z dejanji človeka, in žito vene zato, ker »duh žita« ni zadovoljen z določenimi dejanji človeka. Človeška skupnost išče duhovne zakone v naravi, pa tudi v družbi in se jim po svoji zmožnosti dojemanja skuša pokoravati. Tudi njihova družbena ureditev se za njih odraža v duhovnem svetu – red poglavarjev, vračev in bojevnikov je zastopan tudi v nevidnem svetu.²¹ Ljudje po notranjem občutku kot dejstvo sprejemajo obstoj moralnih načel, katerih vsebina se ujema s človekovo najbolj notranjo naravo in njenimi »v srce zapisanimi« zakoni. Naša dejanja so npravna, ko so v skladu z našo naravo, in so protinpravna, v kolikor se od te narave odmikajo. Če bomo te zakone spoznavali in se po njih ravнали, bomo nagrajeni, če jih bomo zanemarjali, bomo po njih obsojeni. Animistične religije, ki postavljajo v ospredje kult prednikov, so naravna predpriprava na krščansko verovanje o občestvu svetnikov, kjer vsi verujoči (na zemlji, v vicah in v nebesih) sestavljajo eno samo skupnost, en sam organizem.²²

²⁰ Id, Mr 16,16.

²¹ »Kakor v nebesih tako na zemlji,« je del iz Očenaša. Če veljajo zakoni na zemlji, potem veljajo tudi v nebesih. Če ima poglavarja človeška skupnost, ga mora imeti tudi duhovna, in če služimo človeškemu, moramo toliko bolj nebeškemu, iz katerega stvarstvo izhaja in kateremu je namenjeno.

²² Janez Pavel II., 1995, str. 105.

2.3. Indija

Tudi na zahodu je poznan duhovni voditelj tibetanskega naroda Dalai Lama. V tibetanski različici budizma je Dalai Lama razumljen kot bodisatva – razsvetljeno bitje, ki se je že osvobodil iz kroga ponovnih rojstev na zemlji. Iz sočutja do ljudi in z namenom ljudem olajšati trpljenje se je to bitje zavestno odločilo, da se ponovno utelesi (reinkarnira). Dalai Lama veljajo v tibetanskem izročilu za Avalokitešvaro (bodisatva sočutja), ki vstopi na zemljo v človeški obliki. Da bi se po smrti prejšnjega Dalai Lame našlo naslednje utelešenje Avalokitešvare, vodstvo reda tibetanskih menihov iz svojih vrst sestavi komisijo in ji podeli mandat ugotoviti, v katerem telesu se je utelesila Avalokitešvara, oziroma prejšnji Dalai Lama. Ko se komisija glede na različne znake (omen) odloči za enega od kandidatov, je otrok uradno razglašen za utelešenje prejšnjega Dalai Lame. Tega otroka potem vzamejo v tibetanski samostan, kjer je deležen vzgoje in izobraževanja o tibetanskem budizmu, kulturi, jeziku, pisavi, kaligrafiji in ostalih splošnih znanjih. Budizem je samo eden od številnih indijskih religioznih (ali modrostnih ali etičnih) sistemov, ki so se razvili iz prvotnega indijskega verstva vedizma, oziroma kasnejšega brahmanizma. Glavne značilnosti teh sistemov so: posmrtna selitev duše iz enega bitja v drugo (metempsihoza); človekova dejanja imajo posledice za to in naslednje življenje (karma); črnogledno ovrednotenje zemeljskega življenja, zaznamovanega s trpljenjem; možnost rešitve iz kroga ponovnih rojstev.

Sidharta Gautama Buda (5. st. pr. Kr.) se je preko samostojnega razmišljanja dokopal do naslednjih »štirih resnic«: 1. obstaja trpljenje, 2. obstaja vzrok trpljenja, 3. obstaja konec trpljenja, 4. obstaja pot, ki pelje h koncu trpljenja. Soteriologija (nauk o odrešenju) budizma predstavlja osrednjo točko tega religioznega sistema, osredinjena pa je na trpljenje in odrešitev od le-tega. Trpljenje najdemo v vseh oblikah življenja in celo v uživanju ugodja. Vzrok za trpljenje je Buda odkril v človekovem poželenju do tega sveta, ki ga priklepa na svet. Rešitev za to pa v popolni odpovedi in popolni brezbržnost do vsega – popolno odvezanost od stvarnosti, s čimer dosežemo konec trpljenja v stanju popolne blaženosti (nirvana). Gautama Buda je zavračal vsakršno metafiziko (boga, nadčutno stvarnost, duha), omejil se je resničnost trpljenja in kako

se ga rešiti.²³ Trpljenja, ki je dojeto kot zlo, se ne osvobodimo po dobrem bogu, osvobodimo se ga z ločitvijo od hudobnega sveta. Doseženo stanje odvezanosti od hudobnega sveta nas povede v stanje blaženosti (nirvana) in to je vrhunec duhovnega postopka. Ta ločitev od sveta ni namenjena nekemu višjemu cilju, kot na primer združitvi z bogom, ampak je le praktična metoda, kako ubežati trpljenje.

Tudi krščanski mistiki se odločajo za ločitev od sveta (Janez od Križa), toda cilj je drugačen, namreč lažja združitev z osebnim Bogom, ki svet presega (presežno osebno bitje). Bistvena sestavina postopka združevanja z Bogom je poleg očiščevanja še ljubezen.²⁴ Budistična soteriologija je izključno negativna soteriologija, ki se zave hudega v svetu in mu skuša ubežati z begom iz sveta. Krščanska mistika, kljub nekaterim stičnim točkam z budizmom, ne izhaja iz bega pred trpljenjem, temveč iz »razodetja živega Boga«, ki z ljubeznijo sam stopi do človeka, se mu razodene in ga ne neha vabiti k sebi. »Soteriologija budizma predstavlja osrednjo, celo edino točko tega sistema. Toda tako budistično izročilo kot iz njega prihajajoče metode poznajo skoraj izključno negativno soteriologijo«, za razliko od krščanstva, ki ga zaznamuje »pozitiven odnos do sveta«²⁵. Ta svetu naklonjen odnos izhaja iz biblične predpostavke, da je v osnovi Bog svet ustvaril kot dober, kar se nenazadnje kaže v razvoju znanosti in tehnike, izhajajočih iz judovske, grške in krščanske misli. »Resnica o Bogu Stvarniku sveta in Kristusu, njegovem Odrešeniku, je mogočna sila, ki navdihuje pozitivno stališče do stvarjenja in daje vzpodbudo za zavzemanje v prid njegovega spreminjanja in izpopolnjevanja.« Drugi vatikanski cerkveni zbor je ostro zavrnil negativni pogled, po katerem naj bi bil svet za človeka samo vir trpljenja. Koncilski očetje so tak pogled označili ne samo za enostranskega, marveč tudi kot bistveno nasprotnega načrtu, katerega ima Stvarnik s človekom v odnosu do sveta. Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sodobnem svetu pravi: »Svet, ki ga ima Cerkveni zbor pred očmi, je torej svet ljudi, celotna človeška družina z vesoljstvom stvarnosti, sredi katerih živi. Ta svet je prizorišče za zgodovino človeškega rodu, zaznamovan z njegovimi napori, porazi in zmagami. O tem svetu verujejo

²³ Kos, 1979, str. 25–26.

²⁴ Janez od Križa (karmeličanski mistik) v delu *Živi plamen ljubezni, noč čutov* oz. očiščevanje človeške duše primerja s plameni Ljubezni, ki prežemajo človeško dušo.

²⁵ Id., 110.

kristjani, da ga je osnovala in ga ohranjuje v bivanju Stvarnikova ljubezen; zapadel je sicer sužnosti greha, a Kristus, križani in vstali, je zlomil oblast Hudiča in osvobodil svet, da bi bil po Božjem sklepu preoblikovan in da bi prišel do dovršitve.«

»Razsvetljenje«, kot ga je izkusil Buda, se omejuje na prepričanje, da je svet hudoben, da je vir zla in trpljenja za človeka. Če se hočemo osvoboditi tega zla, se moramo osvoboditi sveta; strgati je treba vezi, ki nas povezujejo z zunanjo resničnostjo: torej vezi, ki obstajajo v naši človeški naravi, naši psihi in našem telesu. Bolj ko se osvobajamo teh vezi, bolj brezбриžni smo do sveta in bolj se osvobajamo trpljenja, se pravi zla, ki prihaja od sveta.« V krščanstvu je svet Božja stvaritev, sicer pokvarjena zaradi neposlušnosti, oziroma upora poti Bogu, a tudi odrešena po Kristusu.²⁶ Sv. Pavel v pismu Rimljanom namenja nekaj besed o sedanjem stanju stvarstva in njegovi prihodnji slavi: »Mislim namreč, da se trpljenje sedanjega časa ne dá primerjati s slavo, ki se bo razodela v nas. Kajti stvarstvo nestrpno hrepeni po razode-tju Božjih sinov. Stvarstvo je bilo namreč podvrženo ničevosti, in sicer ne po svoji volji, ampak zaradi njega, ki ga je podvrgel, v upanju, da se bo tudi stvarstvo iz suženjstva razpadljivosti rešilo v svobodo slave Božjih otrok. Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodne bolečine. Pa ne samo ono: tudi mi, ki imamo prvine Duha, tudi mi vzdihujemo sami v sebi, ko željno pričakujemo posinovljenje, odrešenje svojega telesa. Odrešeni smo bili namreč v upanju; upanje, ki ga gleda-mo, pa ni več upanje – kdo bo namreč upal to, kar že vidi? Če pa upamo to, česar ne vidimo, pričakujemo to s potrpežljivostjo.«²⁷ Posebno vprašanje, na katerega papež Janez Pavel II. opozarja, je »preporod starih gnostičnih idej v obliki tako imenovanega New Age-a«. Gnoza je sicer vedno – največkrat v obliki filozof-skega toka – spremljala krščanstvo, a jo le-to odločno zavrača, saj »v imenu globokega poznavanja Boga naposled prevrača njego-vo Besedo« in jo nadomešča z besedami človeškega izvora.²⁸ Pri gnozi gre za samoodrešenje skozi spoznanje globlje resnice o svetu, zato je gnoza v »odločnem, čeprav ne izrecnem« nasprotju s krščanstvom.²⁹

²⁶ Id, 110–111.

²⁷ SP, Rim 8,18–25.

²⁸ »Spoznanje (gnoza) napihuje.« 1 Kor 8,1.

²⁹ Janez Pavel II., 1995, str. 112.

2.4. Izvolitev Izraelcev

Z izvirnim grehom Adama in Eve je bila edinost človeškega rodu raztrgana, njuni potomci so se razselili po vsej Zemlji. Bog se je zato namenil človeštvo rešiti preko vsakega od njegovih delov posebej. Zaveza z Noetom po potopu³⁰ izraža načelo Božje oikonomije v razmerju do narodov, razporejenih po različnih deželah sveta.³¹ Iz potomstva Noetovih sinov (Sem, Ham, Jafet) so namreč izšli vsi narodi na Zemlji: »Iz ene krvi je ustvaril ves človeški rod.« »Vsa Zemlja je imela en sam jezik in isto govorico«,³² kar je vzrokovalo napuhu narodov, da so se enodušno namenili zgraditi stolp, ki bo segal do neba, tj. do Božjega prestola in do Boga, ki na njem sedi.³³ Toda Bog jim je zmešal jezike, da so prenehali z gradnjo stolpa in se razkropili po vsej Zemlji.³⁴ Različnost narodov v religijah, kulturah in jezikih ima v Bogu za svoj namen, posekati napuh padlega človeštva, ki si hoče samo zgraditi svojo enotnost po vzoru Babilona. Zaveza z Noetom je bila v veljavi tako dolgo, dokler je trajal čas poganov, do tedaj, ko bo evangelij oznanjen vsepovsod.³⁵ Šele Kristus zbere v edinost vse razkropljene Božje otroke.³⁶

Božja izvolitev Abrahama je predpogoj, da akt Božje milosti preide na vse rodove zemlje: »Iz tebe bom naredil velik narod, blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko, da bo v blagoslov. Blagoslovil bom tiste, ki te bodo blagoslavljali, in preklel tiste, ki te bodo preklinjali, in v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje.« V njem bodo blagoslovljeni vsi rodovi – napoveduje dejstvo, da bo iz njega izšel tisti, katerega bo Bog dokončno razodel kot univerzalno temeljno normo prava: »Ta je moj Sin, moj Izvoljenec, njega poslušajte!«. Kristus bo s svojo žrtvijo tudi zadostil Božji pravičnosti in s tem odkupil vse ljudi od suženjstva smrti. Bog je vsak narod pripravljal za dokončno odrešitev, katero je izvršil s svojim utelešenjem, trpljenjem, smrtjo in vstajanjem. Z njegovim rojstvom

³⁰ SP, 1 Mz 9,9.

³¹ »V prejšnjih časih je Bog dopuščal, da je vsak narod hodil svoja pota. In vendar ob tem sebe ni pustil brez pričevanja, saj vam je izkazoval dobrote: z neba je pošiljal deževje in rodovitne čase, dajal vam je hrano in srca napolnjeval z veseljem.« Id, Apd 14,16.

³² Id, 1 Mz 11.

³³ Id, Mt 23,22.

³⁴ Id, 1 Mz 11.

³⁵ »In ta evangelij kraljestva bo oznanjen po vsem svetu v pričevanje vsem narodom, in takrat bo prišel konec.« Id, Mt 24,14.

³⁶ Id, Jn 11,52.

je staro prešlo in nastopilo je novo: »Glej, vse delam novo!«³⁷. V zgodovini Izraela več dogodkov nakazuje na univerzalni namen, ki ga ima Bog z izvoljenim narodom: srečanje Salomona s kraljico iz Sabe³⁸, srečanje Jezusa s Samarijanko³⁹ in kánaanko⁴⁰, srečanje Petra in Kornelija.⁴¹ Jezus je sam večkrat napovedal svoje vesoljno poslanstvo: »Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir.«⁴² »Moja hiša naj se imenuje hiša molitve za vse narode.« Sv. Pavel je to resnico potrdil med svojim govorom Areopagu, ko je navajal atenske pesnike: »... saj smo po rodu iz njega.« In nadaljuje: »Bog je zatisnil oči nad časi, ko so ljudje taval v nevednosti; zdaj pa naroča, naj se vsepovsod vsi spokorijo. Zakaj določil je dan, ko bo vesoljnemu svetu pravično sodil po možu, ki ga je za to izbral in pred vsemi potrdil, tako da ga je obudil od mrtvih.« Katoliška Cerkev zatrjuje, da se je Bog utelesil za vsa ljudstva in vsakega posameznika na svetu in po svoji modrosti tudi prihaja do vsakega izmed njih – mnogi so ga že sprejeli, še več pa je tistih, ki ga iščejo.⁴³

Izrael je duhovniško Božje ljudstvo, katerega si je Bog izvolil za svoje ljudstvo in kateremu bo razodel svojo postavo ter jo privedel do popolnosti v osebi Jezusa iz Nazareta. Naravne zakone, ki so človeškemu umu dostopni naznačno, daje Mojzesova postava izrecno. Abrahamovi potomci so nosilci očakom dane obljube – izvoljeno ljudstvo,⁴⁴ poklicano, da pripravi velik dan, ko bodo vsi Božji otroci zbrani v enotnosti Cerkve, to ljudstvo bo korenina, na katero bodo vcepljeni pogani, ki bodo sprejeli vero.⁴⁵ Naloga dekalog je pokazati in docela razkriti nepravnost (grešnost), ki biva v naši srcih in človeka omadežuje (mu odvzema dostojanstvo).⁴⁶ Sv. Pavel v pismu Rimljanom zapiše: »Ne delam namreč dobrega, ki ga hočem, marveč delam zlo, ki ga nočem. Če pa delam to, česar nočem, tega ne počenjam več jaz, ampak greh, ki prebiva v meni.« Jezus Kristus je še bolj nazoren: »Od znotraj namreč, iz človekovega srca, prihajajo hudobne misli, nečistovanja, tatvine, umori,

³⁷ Id, Raz 21,5.

³⁸ Id, 1 Kr 10.

³⁹ Id, Jn 4.

⁴⁰ Id, Mt 15, 21–28.

⁴¹ Id, Apd 10.

⁴² Id, Jn 10,16.

⁴³ Janez Pavel II., 1995, 106.

⁴⁴ P, Rim 11,28; Ps 147, 19–20.

⁴⁵ Id, Rim 11.

⁴⁶ Id, Ps 19.

prešustva, pohlepi, hudobije, zvijača, razuzdanost, nevoščljivost, bogokletje, napuh, nespamet. Vse te hudobije prihajajo od znotraj in omadežujejo človeka.«

Starozavezna postava je prvo stanje do popolnega razodetja in dopolnitve naravnega prava, ki nastopi z novo zavezo. Njeni predpisi so povzeti v desetih zapovedih, ki predstavljajo temelj poklicanosti človeka, ki je podoba samega Boga. Ti predpisi pravno-formalno urejajo to, kar predstavlja kršitev najvišjega etičnega načela ljubezni do Boga. Dekalog predstavlja normativni okvir za oblikovanje človekove vesti (intuicije), saj pozitivno ureja tisto, česar posameznik, iz različnih vzrokov, ni sposoben doumeti iz lastne ali zunanje narave. Bog je zapisal na tabli postave to, kar bi morali ljudje razbrati že v svoji vesti.⁴⁷ S stališča naravnega prava je starozavezna postava dobra⁴⁸, a obenem nepopolna, ker nima moči, da bi odpravila izvirni greh, ki je počelo vseh nepravnosti. Po sv. Pavlu je vloga dekaloga zlasti vzgojiteljska, namreč da nepravnost razkriva in nas vzgaja do nastopa novozavezne postave evangelija.⁴⁹

2.5. Javno razodetje UTNP

Sveto pismo je zgodovinski dokument s faktično naravo in tudi po vseh takratnih strokovnih merilih izdelana biografija.⁵⁰ Apostolska vzpodbuda papeža Benedikta XVI. *Verbum domini* (2010)⁵¹, nas poleg dejstva, da je Sveto pismo zgodovinski dokument opozarja, da je Sveto pismo predvsem avtoritativna Božja beseda. Jezus Kristus je novo postavo, ki predstavlja zemeljsko izpopolnitev naravnega prava, javno razglasil v svojem govoru na gori. Evangeljska postava »dopolnjuje«⁵² in izpopolnjuje starozavezno postavo, saj jo jasno postavi v pravni okvir nebeškega kraljestva, pod čigar oblast tudi sodi. Nebeško kraljestvo nima dejanske oblasti samo na zemlji, marveč tudi onkraj, v večnosti. Jezus Kristus je s svojim prihodom na zemljo v celoti razglasil pravni sistem nebeškega kraljestva. Zadnji v vrsti prerokov, ki je to napovedoval, je bil Janez Krstnik: »Spreobrnite se, kajti pribli-

⁴⁷ Augustine, Psalm LVIII.

⁴⁸ SP, Rim 7,16.

⁴⁹ KKC, § 1961–1964.

⁵⁰ Conner, 2014. To je tudi razlika med Svetim pismom in spisi drugih religij, ki so izrazito mitološkega značaja.

⁵¹ Benedikt XVI., 2010.

⁵² SP, Mt 5,17–19.

žalo se je nebeško kraljestvo!«. Tudi Kristus, ko prične s svojim javnim delovanjem, razglša: »Spreobrnite se, kajti približalo se je nebeško kraljestvo.«⁵³ Pa tudi sv. Pavel v svojem govoru na atenskem Areopagu oznanja bistveno spremembo, ki se je zgodila s prihodom Božjega Sina: »Bog je zatisnil oči nad časi, ko so ljudje tavalili v nevednosti; zdaj pa naroča, naj se vsepovsod vsi spreobrnejo.«⁵⁴

Nova postava ne razveljavlja in ne zmanjšuje veljavnosti pravnih predpisov starozavezne postave: »Ne mislite, da sem prišel razvezat postavo ali preroke; ne razvezat, temveč dopolnit sem jih prišel.«⁵⁵ Starozavezna postava predvsem na zunaj pokaže oziroma kodificira protipravna dejanja, dodaja pa tudi nekatere pozitivne dolžnosti; vendar pa kodifikacija ostaja na površinski ravni človekovih zunanjih dejanj in nima moči, da bi dosegla izboljšavo notranjega človeka, ki je generator vseh (ne)pravnih dejanj: »Ne delam namreč dobrega, ki ga hočem, marveč delam zlo, ki ga nočem. Če pa delam to, česar nočem, tega ne počenjam več jaz, ampak greh, ki prebiva v meni. V sebi torej odkrivam tole postavo: kadar hočem delati dobro, se mi ponuja zlo. Kot notranji človek namreč z veseljem soglašam z Božjo postavo, v svojih udih pa vidim drugo postavo, ki se bojuje proti postavi mojega uma in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih.« Nova postava prav to zunanjo »postavo vzgojiteljico« poglobi, ko gre v notranjost človeka, in jo dvigne, ko poudari njen odnos do nebeškega kraljestva in njegove pravičnosti. Ta notranja sestavina nove postave ima za cilj spremeniti človekovo notranjost⁵⁶, obenem pa hoče ljudem dokončno razkriti razmerje naravnega prava do večnosti, oziroma posledic protipravnih dejanj v odnosu do večnosti.⁵⁷

V okviru soteriologije (nauka o odrešenju) je učlovečenje Božjega Sina in še posebej Kristusovo trpljenje vez, ki povezuje Staro in Novo Zavezo, kajti vsa pisma (prerokbe) Stare Zaveze se morajo natančno izpolniti.⁵⁸ Navajamo nekaj starozaveznih prerokb in njihovo novozavezno izpolnitev: odrešenikovo rojstvo

⁵³ Id, Mt 4,17.

⁵⁴ Id, Apd 17,30.

⁵⁵ Id, Mt 5,17.

⁵⁶ Zlato pravilo, Mt 7,12 in nova zapoved, Jn 13,23.

⁵⁷ Id, Mt 7,13–14.

⁵⁸ Id, Mt 26,54.

v Betlehemu,⁵⁹ devici,⁶⁰ pred uničenjem drugega templja,⁶¹ iz Davidovega rodu.⁶² Nadalje, desetega dne hebrejskega meseca nisana, Jezus prijezdi na oslu⁶³ skozi vzhodna vrata Jeruzalema⁶⁴ ob glasnem vpitju množic: »Hošana Ben David« (Odreši nas, Davidov sin).⁶⁵ Jezus med zadnjo večerjo napove svojo smrt in kdo ga bo izdal: »Tudi mož mojega miru, ki sem mu zaupal, ki je jedel moj kruh, je vzdignil peto proti meni.« Običajna cena za sužnja v času Stare Zaveze je bila 30 srebrnikov in za toliko je Juda Iškarijot Jezusa prodal: »Tako so ovčji mešetarji, ki so pazili name, spoznali, da je bila to Gospodova beseda. Nato sem jim rekel: »Če je dobro v vaših očeh, mi dajte moje plačilo, če ne, pustite!« In odtehtali so mi moje plačilo, trideset srebrnikov. Gospod pa mi je rekel: »Vrzi jih v zakladnico, krasno ceno, s katero so me ocenili!« »Udari pastirja, da se bodo ovce razkropile.« Jezus je bil po prijetju odpeljan na ad hoc tribunal duhovniškega Velikega zbora (Sanhedrij). To (nočno) sodišče vpokliče mnoge lažnive priče, da bi Jezusa obsodili kot krivoverca in bogoskrunca, a se izjave ne ujemajo in si celo nasprotujejo: »Zakaj usta krivičnosti in usta prevare se odpirajo proti meni, govorijo mi z lažnim

⁵⁹ »Ti pa, Betlehem Efráta, si premajhen, da bi bil med Judovimi tisočnjami: iz tebe mi pride tisti, ki bo vladal v Izraelu, njegovi izviri so od nekdanj, iz davnih dni.« Id, Mih 5,2.

⁶⁰ »Zato vam bo Gospod sam dal znamenje: Glej, devica bo spočela in rodila sina in mu dala ime Emanuel.« Id, Iz 7,14.

⁶¹ Id, Dan 9,24–27.

⁶² Id, 1 Krn 17,10–12. Stara zaveza napoveduje, da bo Mesija zadnji v vrsti kraljev iz Davidove rodovine – s prihodom Mesija se kraljevi rod dokončno zaključi. Noben Jud ne more več dokazati, da je iz Davidovega rodu, saj so bila vsa rodoslovna drevesa (genealogije) uničena z uničenjem drugega templja (70 po Kr.). Obenem nihče ne more več dokazati, da je iz Levijevega rodu, kar pomeni, da ni več veljavne starozavezne duhovščine. Preroka Izaija in Malahija sta napovedala, da bo Bog levite nadomestil s pogani (novozavezno duhovščino). Ker veljavna starozavezna duhovščina ni več mogoča in ker je Kristus s svojo daritvijo na križu zadostil vsem daritvam, tudi ni več potrebe po starozaveznem templju. »Jezus ni odpravil sinajske postave, ampak jo je dopolnil s takšno popolnostjo, da razodeva njen poslednji smisel in prinaša odrešenje za prestopke zoper njo.« KKK, § 592. »Tempelj je predpoda njegove skrivnosti. Če napoveduje njegovo porušenje, je to nekakšno razodevanje njegove lastne izročitve v smrt in nastopa nove dobe odrešenjske zgodovine, ko bo njegovo telo dokončni Tempelj.« Id, § 593. Da je bila stara zaveza s prihodom Mesija dokončno izpolnjena in nadomeščena z novo zavezo, se kaže po dejstvu, da današnja judovska religija nima niti veljavne duhovščine (duhovniški rod levitov so nadomestili duhovniki nove zaveze), niti prerokov (z Janezom Krstnikom se je čas starozaveznih prerokov zaključil), niti kralja (Jezus je zadnji in večni Judovski kralj) in ne Mesija (Jezus je edini Mesija in drugega več ne bo).

⁶³ Izraelski kralji so v mirnem času za slovesno ježo uporabljali osla (simbol miru), v vojni pa so jezdili na konju (simbol vojne).

⁶⁴ Vzhodna vrata v Jeruzalem so po Jezusovem slovesnem vhodu zazidali, da nihče več ne bi mogel vstopiti skoznja na način, kot je vstopil Jezus, in se s tem na zunaj izkazati za Mesija – odrešenika in kralja.

⁶⁵ »Daj nam odrešenje, Sin Davidov!« Jezus iz Nazareta izhaja namreč iz izraelske kraljevske Davidove rodovine, iz katere je bilo prerokovano, da bo izšel odrešenik, ki ob odrešil Božje ljudstvo Izraela. »Silno se raduj, hči sionska, vzklikaj, hči jeruzalemska! Glej, tvoj kralj prihaja k tebi, pravičen je in zmagovit, krotak je in jezdi na osličku, na žrebetu oslice.« SP, Zah 9,9.

jezikom.« Končno Veliki duhovnik Jezusa naravnost vpraša, kdo pravi on sam, da je: »Rotim te pri živem Bogu, da nam poveš, ali si ti Mesija, Božji Sin.«

Jezus mu odgovori: »Ti sam si rekel.⁶⁶ Toda povem vam: Poslej boste videli Sina človekovega sedeti na desnici Moči⁶⁷ in priti na oblakih neba.« Veliki duhovnik si pretrga obleko, ker pred njim stoji novi veliki duhovnik, ki bo očistil vse človeštvo s svojo krvjo. Sledi Jezusovo zasramovanje, on pa odrešuje tudi s svojim molkom, ker če bi spregovoril, bi bilo obtoženo človeštvo, ki ga obtožuje.⁶⁸ Judje, ki predstavljajo vse človeštvo, zahtevajo osvoboditev hudodelca (zločinca ali kršitelja prava) Barabo (Bar Abas, sin očeta). Za Kristusa, ki je resnični sin Očeta (Boga Stvarnika), pa zahtevajo obsodbo in smrt. Ker Veliki zbor kot versko sodišče ni imel legalne oblasti kogarkoli obsoditi na smrt, so Jezusa poslali na rimsko sodišče, kateremu je predsedoval Poncij Pilat – uradujoči guverner rimske province Judeje. Medtem se Juda Iškarriot, ob spoznanju, da je izdal nedolžnega človeka, pokesa. »Vélikim duhovnikom in starešinam je prinesel nazaj trideset srebrnikov in rekel:⁶⁹ ›Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri.‹ Oni pa so rekli: ›Kaj nam mar? Ti glej!‹ Tedaj je vrgel srebrnike v tempelj, se umaknil ter šel in se obesil. Véliko duhovniki so vzeli srebrnike in dejali: ›Ne smemo jih dati v tempeljsko zakladnico, ker so cena krvi.‹ Posvetovali so se in zanje kupili lončarjevo njivo za pokopališče tujcev, zato se tista njiva do danes imenuje Njiva krvi. Tedaj se je izpolnilo, kar je bilo rečeno po preroku Jeremiju: Vzeli so trideset srebrnikov, ceno ocenjenega, ki so ga ocenili nekateri Izraelovi sinovi. Zanje so kupili lončarjevo njivo, kakor mi je naročil Gospod.«

Vsako protipravno dejanje ima pravno posledico v obliki pravne sankcije. Tako je od prestopka prvega človeka pred tisočletji, do prestopka slehernega do dandanes, Bog vse kaznovanje prevzel nase, kajti on je Bog maščevanja, in vsaka pravična kazen, četudi jo izvrši človek, prihaja od njega.⁷⁰ Najbolj natančno napoved trpljenja in smrti Odrešenika vsega človeštva vsebuje 53. poglavje preroka Izaije:

⁶⁶ Ta stavek je semitizem in pomeni slovesno pritrditev.

⁶⁷ To je na desnici Boga in pomeni postaviti se v enak položaj z Bogom, Stvarnikom vsega.

⁶⁸ Id, Ps 109,2. Na judovskem sodišču obtoženec in tožnik sedita skupaj na isti klopi. Če se dve priči ne ujemata, je proces proti obtoženemu končan, njegovo mesto pa zasede tožnik, ki postane obtoženec.

⁶⁹ »Vzel sem torej trideset srebrnikov in jih vrgel lončarju v Gospodovo hišo.« Id, Zah 11,13.

⁷⁰ »Bog maščevanja, o Gospod, Bog maščevanja, pokaži se!« Id, Ps 94,1.

»Kdo bo veroval, kar smo slišali, nad kom se je razodel Gospodov laket? Pognal je kakor mladika pred njim, kakor korenika iz suhe zemlje.

Ni imel podobe ne lepote, da bi ga hoteli videti, ne zunanjosti, da bi si ga želeli. Bil je zaničevan in zapuščen od ljudi, mož bolečin in znanec bolezní, kakor tisti, pred katerim si zakrivajo obraz, je bil zaničevan in nismo ga cenili.

V resnici je nosil naše bolezní, naložil si je naše bolečine, mi pa smo ga imeli za zadetega, udarjenega od Boga in ponižanega. On pa je bil ranjen zaradi naših prestopkov, strtl zaradi naših krivd. Kazen za naš mir je padla nanj, po njegovih ranah smo bili ozdravljeni.

Mi vsi smo tavalí kakor ovce, obrnili smo se vsak na svojo pot, Gospod pa je naložil nanj krivdo nas vseh. Bil je mučen, a se je uklonil in ni odprl svojih ust, kakor jagnje, ki ga peljejo v zakol, in kakor ovca, ki umolkne pred tistimi, ki jo strižejo, in ne odpre svojih ust.

Iz zatiranja in iz obsodbe je bil vzet, kdo premišlja o njegovem rodu? Kajti bil je odrezan iz dežele živih, zadet zaradi prestopka mojega ljudstva. Dali so mu grob pri krivičnih, gomilo pri bogatem, čeprav ni storil nobenega nasílja in ni bilo zvijače v njegovih ustih.

Gospodu je bilo po volji, da ga stre z bridkostjo: če dá svoje življenje v daritev za greh, bo videl potomce in bo podaljšal svoje dni, Gospodova volja bo uspevala po njegovi roki. Za muko svoje duše bo videl luč, se sitil, s svojim spoznanjem bo moj pravični služabnik opravičil številne, njihove krivde bo naložil nase.

Zato mu bom številne dal v delež, mogočne bo delil kot plen, ker je dal svoje življenje v smrt in bil prištet med prestopnike, nosil pa je grehe številnih in sprejel kazen za prestopnike.«

3. Sklep

Da bi našel Stvarnika, človek nenehno raziskuje stvarstvo s pomočjo naravne luči človeškega uma, narejenega po Božjem izvirniku. Po Božjem načrtu je bil ta svet ustvarjen v Logosu (Božja Beseda), po njem in zanj, Očetovem Sinu, neustvarjeni Modrosti. Božji Sin je »podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem (en auto) je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari. Vse je bilo ustvarjeno

po njem (di'auton) in zanj (eis auton). On je obstajal pred vsemi stvarmi in v njem (en auto) je utemeljeno vse.« Človek, ustvarjen po Božji podobi (osebnem Logosu), je poklican biti podoben in pridružen Sinu, »prvorojencu med mnogimi brati«. ⁷¹ Ko se je človek odtrgal od Božje osebe in se navezal na drevo v raju, ki je simbol predmetnosti, je za kršitev nastopila kazen. »Kakor je torej po enem človeku prišel na svet greh in po grehu smrt in je tako smrt prišla na vse ljudi« ⁷², je smrt »kraljevala tudi nad tistimi, ki se niso pregrešili podobno kakor Adam. On pa je podoba njega, ki je imel priti.« Tisti, ki je imel priti, pa je Jezus, Mesija, Bog, ki je s svojo smrtjo in vstajenjem smrt premagal. Tisti, ki so krščeni, so »krščeni v njegovo smrt«, »da bi prav tako, kakor je Kristus v moči Očetovega veličastva vstal od mrtvih, tudi mi stopili na pot novosti življenja.« ⁷³ »Plačilo za greh je namreč smrt; Božji milostni dar pa je večno življenje v Kristusu Jezusu, našem Gospodu«, kajti »Kristus, potem ko je bil obujen od mrtvih, več ne umre; smrt nad njim nima več oblasti.« Tistega torej, ki se pokorava Kristusu kot univerzalni temeljni normi prava, ga to dejanje pokorščine pelje v pravičnost, kdor pa norme, ki izhajajo iz UTNP krši, ga to vodi v smrt. ⁷⁴ Kristus je za vse ljudi enkrat za vselej poplačal ceno za greh »in izbrisal zadolžnico, ki se je s svojimi določbami glasila proti nam. Odstranil jo je iz naše srede in jo pribil na križ.«

V Kristusa vstopamo z zakramentom sv. krsta ⁷⁵ in pri sv. evharistiji; biti deležen Kristusa pomeni, biti deležen Ljubezni in vstopiti v večni spomin Boga. Česar pa se Bog spominja, traja v večnost, kajti »Ljubezen nikoli ne mine.« ⁷⁶ V Kristusu in po Kristusu smo deležni te ljubezni, postavljeni smo v Sveto Trojico, iz minljivosti v večnost. Sv. Peter v odnosu s Kristusom spozna, da se mu ni potrebno dokazovati, mu obljublja, pač pa le pustiti se biti ljubljen, zastonjsko ljubljen. V Kristusa nas usmerja Sveti Duh, ki kliče Aba (Oče). Kdor se da prežeti z Ljubeznijo (Kristu-

⁷¹ Id, Rim 8,29; Mednarodna teološka komisija, 2010, str. 72.

⁷² SP, Rim 5,12.

⁷³ Id, Rim 6,4.

⁷⁴ »Ali ne veste: če se izročite komu kot sužnji, da bi mu bili pokorni, ste pač sužnji tistega, ki se mu pokoravate; bodisi greha, ki pelje v smrt, bodisi pokorščine, ki pelje v pravičnost.« Id, Rim 6,16.

⁷⁵ Vsak človek se rodi v izvirnem grehu in tako v suženjstvu do Satana. Zato se pri krstnem obredu izvede zakramental eksorcizma, pri katerem se krščenec, oz. njegovi zastopniki odpovedo Satanu in njegovim delo. Krst pomeni smrt s Kristusom in vstajenje novemu življenju v Kristusu. On je s svojo smrtjo človeštvo odkupil smrti za večno življenje: »Priznavam en krst v odpuščanje grehov, in pričakujem vstajenja mrtvih in življenja v prihodnjem veku.« Nicejsko-carigradska veroizpoved.

⁷⁶ Id, 1 Kor 13,8.

som), se prestavi v večnost, kdor zavije svoje življenje v Ljubezen, ga je iztrgal smrti. Po sv. Pavlu se lahko zavijemo v neminljivost, ki použije telo – čeprav se Kristus po vstajenju spremeni, njegove rane pričajo o njegovi istovetnosti. Snov ne bo šla v večnost, telo pač. Duhovno telo gradimo, ko se naše fizično telo prežema z Ljubeznijo. Telo, ki ga dobimo ob rojstvu (seme), mora umreti, da bi iz njega nastala bilka, ki nosi lastnosti semena (kot genetski zapis). Po človekovi sposobnosti umiranja (seme) se določa človekova večnost (nova bilka). Če seme ne umre, zgine v zemlji. Človekova dejanja se zapisujejo v spomin Cerkve, zato nas bodo drugi v večnosti ocenjevali po naši ljubezni do njih v času. Vsako najmanjšo stvar zato naredimo z ljubeznijo (prehranjevanje, delovanje, učenje, dobra dela). Novi Jeruzalem gradi vsako naše dejanje, narejeno iz ljubezni. »Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje in vam jo bo dal Sin človekov; nanj je namreč vtisnil pečat Oče – Bog.«⁷⁷

Katoliška Cerkev ne odklanja vsega, kar je v drugih religijah dobrega in resničnega, in priznava, da celo predpisi in nauki drugih religij, ki so sicer v mnogočem različni od učenja Cerkve, vendarle vsebujejo odsev tiste Resnice, ki razsvetljuje vsakega človeka. V tem smislu Cerkev nadaljuje oznanjevanje Jezusa Kristusa (*missio ad gentes*), ki je »Pot, Resnica in Življenje«⁷⁸, istočasno pa vodi medverski dialog v prepričanju, da imajo vsi ljudje v Svetem Duhu in medsebojni različnosti delež pri odrešenju skozi Jezusa Kristusa – v poslušnosti Resnici in spoštovanju do Svobode.⁷⁹ V osebi Jezusa Kristusa, ki je »Pot, Resnica in Življenje«⁸⁰, je razodeta polnost resničnosti o Bogu: »Vse mi je izročil moj Oče in nihče ne pozna Sina razen Očeta, in nihče ne pozna Očeta razen Sina in tistega, komur hoče Sin razodeti.«⁸¹ »Boga ni nikoli nihče videl; edinorojeni Sin, ki biva v Očetovem naročju, on je razložil.« Drugi vatikanski cerkveni zbor uči: »Globočina razkrite resničnosti, ki skozi razodetje o Bogu in zveličanju na nas sije po Jezusu Kristusu, ki je obenem posrednik in polnost vsega razodetja.« V njem se je Bog dal svetu spoznati na

⁷⁷ Id, Jn 6,27.

⁷⁸ Id, Jn 14,6.

⁷⁹ Declaration »Dominus Iesus« on the Unicity and Salvific Universality of Jesus Christ and the Church, 2000, § 2.

⁸⁰ SP, Jn 14,6.

⁸¹ Id, Mt 11,27.

najpopolnejši način⁸², zatorej tudi ni za pričakovati nobenega novega razodetja do pojavitve Jezusa Kristusa na dan poslednje sodbe.⁸³

LITERATURA IN VIRI

- Augustine, Aurelius. Exposition on the Book of Psalms. Psalm LVIII. Christian Classics Ethereal Library. URL: <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf108.ii.LVIII.html> (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Augustine, Aurelius. Sermons on the New Testament. Sermon 96. New Advent. URL: <http://www.newadvent.org/fathers/1603.htm> (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Benedikt XVI. (2010). Verbum Domini. Apostolska vzpodbuda. URL: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/apost_exhortations/documents/hf_ben-xvi_exh_20100930_verbum-domini.html (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Conner, Mark. C. S. Lewis - Objection #3: Myth. Mark Conner's Space. URL: http://markconner.typepad.com/catch_the_wind/2011/04/cs-lewis-objection-3-myth.html (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Declaration »Dominus Iesus« on the Unicity and Salvific Universality of Jesus Christ and the Church. (2000). Congregation for the doctrine of the faith. URL: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20000806_dominus-iesus_en.html (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Janez Pavel II. (1995). Prestopiti prag upanja. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Katekizem katoliške Cerkve (KKC). (1993). Prev. Anton Štrukelj. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca.
- Kos, J. (1979). Temelji filozofije. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Mednarodna teološka komisija. (2010). V iskanju univerzalne etike: nov pogled na naravni moralni zakon. Prev. Peter Jerebič. Ljubljana: Družina.
- Pavel VI. (1965). Dei Verbum. Konstitucija II. Vatikanskega zbora. URL: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651118_dei-verbum_ge.html (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Pavel VI. (1965). Gaudium et spes. Konstitucija II. Vatikanskega zbora. URL: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_ge.html (pridobljeno 2. 10. 2020).
- Sveto pismo (SP). (2002). Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

⁸² Janez Pavel II., 1990, § 5.

⁸³ SP, 1 Tim 6,14; Tit 2,13. Zasebna razodetja ne spadajo k zakladu vere, saj njihov namen ni dopolniti ali izboljšati dokončno in popolno Kristusovo razodetje. Cerkveno učitelstvo je vendarle priznalo nekaj zasebnih razodetij in jih vernikom ponudilo v verovanje. Njihov osnovni namen je, da v določenem zgodovinskem času pripomorejo k polnejšem življenju po evangeliju. KKC, § 67.